

zřejmém zmatku, an na jedné straně zjišťuje objektivně výrok, který mluví jen o případu válečného napadení Ruska, při subjektivní stránce zločinu však dává výroku smysl zcela jiný, a vytýká-li takto způsobem provedení vnitřní rozpor, nelze jí přisvědčiti, že jsou tato skutková zjištění v nesouladu. Zjištění výroku, že při válečném napadení Ruska je povinností (tedy všech posluchačů) povstáním a zbraní zabrániti tomuto napadení, neodporuje skutkově zjištěnému úmyslu stěžovatelovu v případě, že by Rusko bylo válečně napadeno, vyvolati akci k dosažení vrcholného programu strany komunistické, zavedení dělnických sovětů i cestou násilí, neboť povstání znamená pokus o násilnou změnu ústavy, povstání se zbraní v ruce v případě válečného konfliktu jest vojenskou vzpourou. Jest proto zřejmo, že skutkově zjištěným výrokem, který obžalovaný pronesl, jsa si vědom jeho smyslu, podněcoval posluchače k zločinům v rozsudku uvedeným a takto ohrožoval právní statky, chráněné citovanými předpisy zákona na ochranu republiky. Ostatně, i kdyby se připustilo, že rozsudek neříká, v čem spatřuje ten a onen zločin (podněcování ke zločinu podle § 1, anebo 2 zák. na ochr. republiky, a ke zločinu vojenskému), nemohl by stěžovatel proti tomu brojiti, an nalézací soud, i když zjišťuje vinu v trojím směru, nevzal tuto okolnost za přitěžující, a neměla tedy pro stěžovatele nepříznivé následky.

Čís. 3981.

Ideální souběh přestupku podle § 23 zák. o tisku se zločinem podle § 15 čís. 3, s přečiny podle § 14 čís. 1, § 18 čís. 2 a s přestupkem podle § 15 čís. 4 zák. na ochr. rep., byly-li rozhazovány letáky trestného obsahu.

Pobuřování ve smyslu § 14 čís. 1 zák. na ochr. rep. označením Sovětského svazu za jedinou vlast proletářů (dělnictva).

Pojem »podněcování« (§ 15 čís. 3 zák. na ochr. rep.).

Čelila-li vůle pachatelova k tomu, by působením osob, které budou rozhazované letáky čísti, na vojáky nebo na budoucí vojáky vyvolal v nich stav mysli, náchylný k páchání vojenských zločinů, zodpovídá pachatel za nebezpečí hrozící právnímu řádu z toho, že osoby zvrácené čtením letáků v právních názorech mohou účinkovati na jiné osoby ve směru zločinném.

S hlediska § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. jest třeba v rozsudku uvést, ke kterému vojenskému zločinu bylo podněcováno.

(Rozh. ze dne 29. října 1930, Zm I 397/30).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Kutné Hoře ze dne 10. března 1930, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle § 15 čís. 3, přečinem podle § 14 čís. 1 a § 18 čís. 2, přestupkem podle § 15 čís. 4 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n. a přestupkem podle § 23 zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 6 ř. zák. z roku 1863,

zavrhl, pokud napadla rozsudek ve výrocích o přestupku § 23 zákona o tisku, o přestupku § 15 čís. 4 zákona na ochranu republiky a o přečinu § 14 čís. 1 téhož zákona. V ostatních směrech zmateční stížnosti vyhověl, zrušil napadený rozsudek ve výroku o vině, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle § 15 čís. 3 a přečinem podle § 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky jakož i ve výroku o trestu na svobodě a ve výrocích s tím souvisejících jako zmatečný a věc vrátil soudu první stolice, by ji v rozsahu zrušení znova projednal a o ní rozhodl, přihlížející k nezrušeným výrokům o vině a o trestu peněžitém. V otázkách, o něž tu jde, uvedl v

d ů v o d e c h:

Proti výroku, že obžalovaný jest vinen přestupkem podle § 23 zákona o tisku, namítá stížnost, uplatňující tím věcně zmateční důvod § 281 čís. 10 tr. ř., že rozhazování letáků jest nezbytným podkladem pro skutkovou povahu trestných činů, přesněji ostatních trestných činů, z nichž jest obžalovaný viněn a že by obžalovaný, kdyby scházely náležitosti, ve kterých shledává rozsudek současně porušení zákona o tisku, nemohl býti odsouzen pro ony činy vůbec, takže, byv odsouzen v několika směrech pro činy proti zákonu na ochranu republiky, nemůže býti současně uznán vinným přestupkem § 23 zákona o tisku, jelikož by byl pro týž delikt — přesněji asi skutek — trestán dvakrát. Stížnost jest na omylu. Předpisy §§ 34, 35, 267, 44 písm. a), 263 písm. 1) tr. zák. platí podle ustáleného výkladu literatury a judikatury i pro souběh ideální (jednočinný souběh trestných činů) a má tím podmíněná nutnost, podřaditi týž skutek pod dva neb i pod více ustanovení trestního zákona, odůvodnění v ustanovení § 43 tr. zák., že zločin je tím těžší, čím více povinnosti bylo jím porušeno. I souzeným skutkem byl právní řád porušen v několika směrech, jednak v ustanovení § 23 zákona o tisku, jež jest jedním z předpisů k zachování pořádku ve věcech tiskových, jednak v ustanoveních §§ 14 čís. 1, 15 čís. 3 a 4, 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky, která stihají projevy ohrožující právní statky, k nimž se ustanovení ta vztahují a jichž jest podle § 28 zákona o tisku použití i na obsah tiskopisů. Útoky na tyto právní statky, podle citovaných §§ trestné, mohou se dít i jiným způsobem než tiskopisy (viz vymezení pojmu veřejnosti v § 39 čís. 2 zákona na ochranu republiky), a rozdávaní tiskopisů po ulicích a na jiných veřejných místech (přesněji mimo místnosti řádně k tomu určené) není jediným způsobem, kterým se naplní zákonný znak veřejnosti. Obdobně nepředpokládá přestupek § 23 zákona o tisku, že obsah rozdávaných tiskopisů zakládá čin trestný, nanejvýš nepředpokládá, že obsahem tím jest založena skutková podstata trestných činů, uvedených v rozsudku; stačí, že nejde v obsahu tiskopisů o výjimku uvedenou v třetím odstavci § 23 zákona o tisku. Každou z obou částí rozsudkového výroku o vině je tedy zachycena jiná složka souzeného skutku; zachycuje-li výrok o přestupku § 23 zákona o tisku protiprávní způsob rozšiřování tiskopisů trestného obsahu, zvláštní prostředek spá-

chánil skutku, jest výrokem o přečinu § 14 čís. 1, zločinu § 15 čís. 3 a přečinu § 18 čís. 2, jakož i o přestupku § 15 čís. 4 zákona na ochranu republiky zachycen protiprávní obsah tiskopisů nezákonným způsobem rozšiřovaných, zvláštní směr spáchaného skutku. Podřadil-li rozsudek souzený skutek pod obojí ustanovení trestního zákona, hodnotil tím různé složky, byť téhož skutku, by takto podle předpisu § 43 tr. zák. přivedl k platnosti celý právní význam souzeného skutku a zjednal podklad pro nutné použití (§§ 35, 44a), 267, 263 1) tr. zák. Opomenutím podřazení skutku i pod ustanovení § 23 zákona o tisku nedošla by jedna z právně závažných složek souzeného skutku, protiprávní způsob rozšiřování tiskopisů trestného obsahu právního hodnotění. Proto jest výrok o přestupku § 23 zákona o tisku zachovati bez ohledu na to, zda budou (nebudou) zachovány části výroku o vině, a zavrhnouti stížnost v tomto směru jako bezdůvodnou.

Stížnost dovozuje dále, že, i kdyby bylo správným zjištění rozsudku, že obžalovaný rozhazoval plakáty s úmyslem, by se lidé dověděli o známém mu obsahu plakátů, neměl býti obžalovaný odsouzen pro činy v rozsudku uvedené, protože obsah plakátů nezakládá skutkovou podstatu činů, z nichž je viněn. O přestupku § 15 čís. 4 zákona na ochranu republiky se další vývody stížnosti vůbec nezmiňují a stížnost ani nenaznačuje, proč má za právně mylný závěr rozsudku, že obžalovaný tiskopisy jím rozdáványi vybízel k hromadnému páchání přestupků shromažďovacího zákona. Jelikož tedy stížnost do této části výroku o vině zůstala po stránce hmotněprávní neprovedena a společná formální výtka prokázala se, jak shora uvedeno, neodůvodněnou, bylo stížnost zamítnouti i pokud napadla výrok, že obžalovaný jest vinen přestupkem § 15 čís. 4 zákona na ochranu republiky. Pokud jde o přečin § 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky, neprovádí stížnost onu námitku po zákonu. Nečiní podkladem svých vývodů zjištění, k nimž dospěl soud výkladem dotčené části obsahu plakátů, věty rozhodovacích důvodů, že mělo býti vyvoláno nepříznivé smýšlení a nepřátelský stav vzhledem k Československé republice, pokud jde o její samostatnost a demokraticko-republikánskou formu, a že obžalovaný předsevzal úmyslně čin, o němž věděl, že je způsobilý pobuřovati proti statku chráněnému zákonnou normou. Naopak snaží se stížnost zjednatí průchod jinému výkladu oné části plakátů v ten smysl, že se vůbec nedotýká právních statků v citovaném § chráněných. Tento pokus svémocného výkladu pozastaveného projevu vybočuje jako zásah do skutkové zjišťovací činnosti soudu nejen z rámce zákonného provádění zmatečného důvodu § 281 čís. 9 písm. a) tr. zák., nýbrž vůbec z rámce zmatečného řízení. Zdůrazňuje-li stížnost, že projevem zájmu o Ruskou republiku nemůže býti vyvoláno nepříznivé smýšlení, tím méně nepřátelský stav, a že tyto účely by nestačily, nýbrž že nutno pobuřovati proti právním statkům, chráněným citovaným paragrafem, stačí jí připomenouti, že jest závadným projevem označen Sovětský svaz za jedinou vlast proletářů (dělnictva), a že toto nadsazování Sovětského svazu nad stát, v němž bydlí a jehož občany jsou osoby, jimž plakáty svědčily, mohlo — jak rozsudek předpokládá —

a — jak rozsudek dále zjišťuje — podle úmyslu obžalovaného i mělo v osobách těch vzbuditi nepřívlné a nepřátelské smýšlení proti Československé republice, vyvolávajíc v nich představu toho, čím se liší Československá republika od Sovětského svazu, totiž samostatnosti a republikánsko-demokratické ústavy, a přáním, by rozdíly ty byly odstraněny spojením Československé republiky se Sovětským svazem a přeměnou státní formy. Připojená k oněm vývodům formální výtka, že rozsudek nemá odůvodnění pro subjektivní stránku trestného činu, je nesprávná. Rozsudek opírá výrok o zlém úmyslu obžalovaného poukazem, projevem slovy »jako komunista a zvolený k rozšiřování plakátů známým tu komunistou B-em«, a nelze důvodně popřít, že z předpokladu, že obžalovaný je stoupencem komunistické strany a byl jiným příslušníkem této strany přibrán k rozšiřování letáků hlásajících názor a požadavky této strany, lze logicky dospěti k přesvědčení o úmyslu obžalovaného, zjednati nenávisti této strany proti republikánsko-demokratické ústavě Československé republiky a jejímu přání, podříditi tento samostatný stát diktátu Sovětského svazu, průchod v myslích osob, do jejichž rukou měly se letáky dostat. I ohledně přečinu rušení obecného míru jsou námitky a výtky stížnosti bezpodstatnými; bylo ji i v tomto směru zavrhnutí.

I vývody, kterými stížnost napadá výroky o zločinu podle § 15 čís. 3 a o přečinu podle § 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky, jsou v podstatě jen výronem snahy, dospěti samovolným rozborem dotčených částí obsahu plakátů k takovému jejich výkladu, při němž by v nich nebylo shledati ony trestné činy. Tím ovšem není prováděn ani hmotněprávní zmateční důvod § 281 čís. 9 písm. a), jehož zákonné dolíčení se omezuje na právní úvahy o skutečnostech napadeným rozsudkem zjištěných, o rozsudkem určeném smyslu, dosahu a účelu souzeného projevu, ani žádný jiný z důvodů zmatečnosti uvedených v 281 tr. ř. Taková snaha není než brojením proti volnému přesvědčení nalézacího soudu a potřeba na její výsledky podrobně odpověděti. Stačí zabývati se těmi částmi vývodů, jež poukazují k řádně provedené právní námitce nebo k některé formální výtce povahy, jakou má na mysli § 281 čís. 5 tr. ř. V odstavci opodstatňujícím výrok, že obžalovaný jest vinen zločinem podle § 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky, vyslovují rozhodovací důvody, že se podněcování dalo proti osobám, které — jsou-li podněcováním ve svých názorech zvráceny a v tomto zvrácení utvrzovány, mohou v tom směru účinkovati na osoby jiné, jež jsou nebo budou v aktivní vojenské službě. Stížnost namítá, že za ono počínání — za působení na jiné osoby, jež jsou nebo budou v aktivní vojenské službě — nemohl by býti trestán obžalovaný, nýbrž (jen) ony třetí osoby. Námitka neobstojí. Podněcováním rozumí se jakékoliv přímé nebo nepřímé působení na mysli jiných osob, které jest podle povšechné své povahy způsobilé a směřuje podle úmyslu podněcovatele k tomu, by v jiných osobách byla vyvolána, po případě sesílena nálada náchylná k páchání trestných činů toho druhu, k jakým podněcující projev poukazuje. Směřovala-li tedy vůle obžalovaného — jak rozsudek zřejmě

předpokládá — k tomu, by působením osob, jež budou rozhazované letáky čisti, na vojáky nebo na budoucí vojáky vyvolal v osobách, jež jsou nebo budou v aktivní vojenské službě, stav mysli náchylný k páčání vojenských zločinů, nelze shledati právní omyl v tom, že soud učinil obžalovaného zodpovědným za nebezpečí hrozící právnímu řádu z toho, že osoby zvrácené čtením letáků ve svých právních názorech mohou účinkovati na jiné osoby ve směru zločinném. Avšak právem namítá stížnost, že rozsudek předpokládá podněcování ke zločinu podle druhého dílu vojenského trestního zákona, aniž blíže uváděl, k jakému trestnému činu výzva směřovala. Rozhodovací důvody uvádějí jen, že — přihlíží-li se ke smyslu a k obsahu použitých výrazů v souzeném projevu («vojáci: proletariátu celého světa hrozí obrovské nebezpečí opakování se roku 1914; nedejte se překvapit a zaskočit, buďte připraveni, — vojáci, sbratřte se se svými druhy, dělníky v závodech a na polích!» —, jde o podněcování ke zločinu vojenskému podle II. dílu vojenského tr. zák. na rozdíl od podněcování k vojenským přečinům ve smyslu § 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky. Ani v tomto závěru, ani v předchozích úvahách není vysloveno ba ani naznačeno, jaké jednání se od vojáků očekávalo, k čemu mají burcovati a se připraviti, za jakým účelem a jakým způsobem se mají se svými druhy v závodech a na polích spolčiti. Není skutkového podkladu získaného výkladem souzené části, který by umožnil posouzení, zda jde v jednání, k němuž bylo podněcováno, o některý ze zločinů uvedených v druhém díle vojenského tr. zák. a o který z nich. Výrok, že šlo o podněcování k vojenskému zločinu, není výkladem souzeného projevu opodstatněn a spočívá po případě na nesprávném použití zákona, takže bylo dotčenou část výroku o vině zrušiti z důvodu § 281 čís. 9 písm. a), po případě čís. 10 tr. ř.

Čís. 3982.

K trestnosti urážky podle § 11 zák. na ochr. rep. se nevyžaduje, by dvě nebo více osob projev skutečně postřehly, nýbrž stačí po objektivní stránce pouhá možnost tohoto postřehnutí, po subjektivní stránce vědomí pachatelovo, že výrok může býti postřehnut ještě jinou osobu, než tou, k jejíž vědomosti se měl podle přímého úmyslu pachatelova dostat.

(Rozh. ze dne 30. října 1930, Zm I 214/30.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Táboře ze dne 10. prosince 1929, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem urážky presidenta republiky podle § 11 čís. 2 zákona na ochranu republiky, mimo jiné z těchto

důvodů:

Neodůvodněná jest námitka zmateční stížnosti s hlediska čís. 10 § 281 tr. ř., že obžalovaný neměl býti uznán vinným přečinem podle